

Kraków

ZADANIE PUBLICZNE REALIZOWANE
NA ZLECENIE MIASTA KRAKOWA
FINANSOWANE ZE ŚRODKÓW
BUDŻETU PAŃSTWA

Ministerstwo
Sprawiedliwości

E-PORADNIK PRAWNY: JAK PRZYGOTOWAĆ SIĘ DO WIZYTY W SĄDZIE?

*Zadanie publiczne realizowane na zlecenie Miasta Krakowa
finansowane ze środków budżetu Państwa*

O PORADNIKU:

Poradnik swoim zakresem obejmuje prezentację podstawowych zagadnień dotyczących przygotowania się do posiedzenia sądowego.

O FUNDACJI:

Fundacja Inter Vivos z siedzibą w Warszawie jest organizacją pozarządową ukierunkowaną na udzielanie darmowej pomocy prawnej i prowadzenie nieodpłatnej mediacji. Równocześnie prowadzimy punkty nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego oraz nieodpłatnej mediacji działające w oparciu o ustawę z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej (t.j.: Dz.U.2024.1534). Informacja o lokalizacji prowadzonych przez nas punktów znajduje się pod adresem: <https://www.fundacjaiv.pl/punkty-nieodplatnej-pomocy-prawnej>

KONTAKT Z NAMI:

Tel. 575-747-146

E-mail: biuro@fundacjaiv.pl

Listowny: ul. Ratuszowa 11

03-450 Warszawa

CZEGO NIE MOGĘ WNIEŚĆ DO BUDYNKU SĄDU?

Zgodnie z ustawą prawo o ustroju sądów powszechnych do budynków sądów nie wolno wносить broni, amunicji, materiałów wybuchowych ani innych środków niebezpiecznych. Nie dotyczy to osób wykonujących w budynkach sądów obowiązki służbowe wymagające posiadania broni. Dodatkowo poszczególne budynki sądowe mają własne regulaminy, które mogą zakazywać np. palenia wyrobów tytoniowych lub spożywania, na ciągach komunikacyjnych, jakichkolwiek posiłków.

KIEDY MOGĘ WEJŚĆ NA SALE SĄDOWĄ?

Na salę sądową można wejść dopiero po wywołaniu sprawy, która nas dotyczy. Wywołania dokonuje protokolant sądowy – na zarządzenie Przewodniczącego. Wywołanie powinno odbyć się poprzez odczytanie nazwisk stron, wskazanie przedmiotu postępowania oraz wskazanie, iż na salę sądową powinny wejść wszystkie wezwane osoby.

KTÓRE MIEJSCE ZAJĄC NA SALI SĄDOWEJ?

Patrząc z perspektywy stołu sędziowskiego po prawej stronie sędziego miejsce zajmuje powód, wnioskodawca, prokurator i oskarżyciel posiłkowy. Z kolei miejsce po lewej stronie zajmują pozwany, uczestnik, oskarżony. Świadkowie i biegli zajmują miejsce na wprost sędziego. Z kolei publiczność, o ile jest obecna, zajmuje miejsce a ławkach dedykowanych dla publiczności, znajdujących się również naprzeciwko Przewodniczącego.

CO SIĘ DZIEJE PO WYWOŁANIU SPRAWY?

Po wywołaniu sprawy Przewodniczący dokonuje sprawdzenia listy obecności, tj. sprawdza czy na sprawę stawili się wszystkie wezwane osoby – strony postępowania, świadkowie, ewentualnie biegli jeżeli zachodzi potrzeba ich przesłuchania. Po sprawdzeniu listy obecności wezwane osoby, które nie są stronami postępowania, winny opuścić salę sądową. W tym miejscu Przewodniczący powinien zweryfikować tożsamość stron np. poprzez

wezwanie ich do okazania dowodu osobistego lub innego dokumentu wskazującego na ich tożsamość. Następnie Przewodniczący przejdzie do odebrania stanowisk stron.

JESTEM STRONĄ – CZY MOJA OBECNOŚĆ JEST OBOWIĄZKOWA?

Na wezwanie sądu stawiennictwo na rozprawie jest obowiązkowe ale gdy sąd jedynie zawiadamia o terminie rozprawy, wówczas stawiennictwo na rozprawie nie jest obowiązkowe. Doręczone wezwanie lub zawiadomienie zawiera informację o tym, czy stawienie się w sądzie jest obowiązkowe lub nieobowiązkowe.

JESTEM ŚWIADKIEM – CZY MOJA OBECNOŚĆ JEST OBOWIĄZKOWA?

Za nieusprawiedliwione niestawiennictwo sąd skáže świadka na grzywnę (maksymalna wysokość 5.000 zł), po czym wezwie go powtórnie, a w razie ponownego niestawiennictwa skáže go na ponowną grzywnę i może zarządzić jego przymusowe sprowadzenie. Świadek w ciągu 7 dni od dnia doręczenia mu postanowienia skazującego go na grzywnę lub na pierwszym posiedzeniu, na które zostanie wezwany, może usprawiedliwić swe niestawiennictwo. W przypadku usprawiedliwienia niestawiennictwa sąd zwolni świadka od grzywny i przymusowego sprowadzenia.

JAK USPRAWIEDLIĆ SWOJĄ NIEOBECNOŚĆ?

Jeżeli z jakichś powodów nie można stawić się na rozprawę w wyznaczonym terminie, należy swoją nieobecność usprawiedliwić pisemnie. Takie pismo powinno zostać złożone przed rozprawą. W przypadku niestawiennictwa z powodu choroby wymagane jest przedłożenie zaświadczenia lekarskiego wystawionego przez lekarza sądowego. Pismo zawierające powyższe informacje należy przesłać na adres Sądu z podaniem sygnatury akt sprawy (wskazana jest na wezwaniu), odpowiednio wcześniej przed wyznaczonym terminem rozprawy.

CZY PODCZAS PRZESŁUCHANIA MOGĘ POSŁUGIWAĆ SIĘ NOTATKAMI?

Co do zasady posługiwanie się, podczas przesłuchania, notatkami nie jest zakazane. Niedopuszczalnym jest jednak zastępowanie zeznania odczytem notatki. Jednakże w praktyce sądowej często zdarza się tak, iż Przewodniczący zwraca się do przesłuchiwanej osoby o pozostawienie posiadanych przez nią notatek na jej biurku. Finalnie zatem to od decyzji Przewodniczącego zależy czy strona lub świadek mają możliwość posłużenia się wsparciem w postaci notatek.

CZY NA ROZPRAWĘ MOGĘ PRZYJŚĆ Z OSOBĄ TOWARZYSZĄCĄ?

Tak, co do zasady postępowania sądowe są w Polsce jawne, a osoba towarzysząca może brać udział w posiedzeniu w charakterze publiczności. W przypadku, w którym jawność rozprawy będzie wyłączoną, z urzędu lub na wniosek strony, osoba towarzysząca nie będzie mogła uczestniczyć w rozprawie w charakterze publiczności.

CZY MOGĘ NAGRYWAĆ PRZEBIEG POSTĘPOWANIA?

W ramach procedury cywilnej nie jest wymagane zezwolenie sądu na utrwalanie przez strony lub uczestników postępowania przebiegu posiedzeń i innych czynności sądowych, przy których są obecni, za pomocą urządzenia

rejestrującego dźwięk. Jednakże strony i uczestnicy postępowania mają obowiązek uprzedzić sąd o zamiarze utrwalenia przebiegu posiedzenia lub innej czynności sądowej za pomocą urządzenia rejestrującego dźwięk. Pamiętać trzeba, że sąd musi zakazać stronie lub uczestnikowi postępowania utrwalenia przebiegu posiedzenia lub innej czynności sądowej za pomocą urządzenia rejestrującego dźwięk, jeżeli posiedzenie lub jego część odbywa się przy drzwiach zamkniętych lub sprzeciwia się temu względ na prawidłowość postępowania. Z kolei w ramach postępowania karnego sąd, jeżeli nie przemawia przeciw temu względ na prawidłowość postępowania, na wniosek strony wyraża zgodę na utrwalenie przez nią przebiegu rozprawy za pomocą urządzenia rejestrującego dźwięk.

CZY MOGĘ BRAĆ UDZIAŁ W ROZPRAWIE W TRYBIE ZDALNYM?

Tak, w ramach obecnej procedury cywilnej i karnej można uczestniczyć w rozprawie w trybie zdalnym. Należy jednak pamiętać, iż podstawową formą rozprawy jest rozprawa stacjonarna. Aby brać udział w rozprawie w trybie zdalnym koniecznym jest złożenie stosownego wniosku. Finalnie to od decyzji sędziego zależy czy taka forma udziału w rozprawie będzie możliwa.

JAK ODOŚĆ SIĘ DO PRZEWODNICZĄCEGO (SĘDZIEGO)?

Kierując do sędziego jakkolwiek wypowiedź należy używać sformułowania „Wysoki Sądzie”. Używania innych określeń (np. „Pan”, „Pani”) może zostać zakwalifikowane jako naruszenia powagi, spokoju lub porządku czynności sądowych i może skutkować np. nałożeniem grzywny.

KIEDY I JAK SKŁADAĆ WNIOSKI DOWODWE?

Wnioski dowodowe można składać albo w formie pisma procesowego, albo ustnie - do protokołu. Co do zasady wnioski dowodowe powinny być sformułowane wraz z pierwszym pismem złożonym przez stronę (np. pozwem lub odpowiedzią na pozew). Trzeba pamiętać, iż Sąd nie ma obowiązku przeprowadzenia dowodu wnioskowanego przez stronę.

W JAKI SPOSÓB MOGĘ ZAPOZNAĆ SIĘ Z AKTAMI SPRAWY?

W ramach procedury cywilnej nie jest wymagane zezwolenie sądu na utrwalanie przez strony lub uczestników postępowania przebiegu posiedzeń i innych czynności sądowych, przy których są obecni, za pomocą urządzenia rejestrującego dźwięk. Jednakże strony i uczestnicy postępowania mają obowiązek uprzedzić sąd o zamiarze utrwalenia przebiegu posiedzenia lub innej czynności sądowej za pomocą urządzenia rejestrującego dźwięk. Pamiętać trzeba, że sąd musi zakazać stronie lub uczestnikowi postępowania utrwalenia przebiegu posiedzenia lub innej czynności sądowej za pomocą urządzenia rejestrującego dźwięk, jeżeli posiedzenie lub jego część odbywa się przy drzwiach zamkniętych lub sprzeciwia się temu względ na prawidłowość postępowania. Z kolei w ramach postępowania karnego sąd, jeżeli nie przemawia przeciw temu względ na prawidłowość postępowania, na wniosek strony wyraża zgodę na utrwalenie przez nią przebiegu rozprawy za pomocą urządzenia rejestrującego dźwięk.

JAK UBIEGAĆ SIĘ O USTANOWINIE PEŁNOMOCNIKA Z URZĘDU?

O ustanowienie pełnomocnika z urzędu może domagać się strona zwolniona przez sąd od kosztów sądowych w całości lub części. Osoba fizyczna, niezwolniona przez sąd od kosztów sądowych, może się domagać ustanowienia adwokata lub radcy prawnego, jeżeli złoży oświadczenie, z którego wynika, że nie jest w stanie ponieść kosztów wynagrodzenia adwokata lub radcy prawnego bez uszczerbku utrzymania koniecznego dla siebie i rodziny. Wniosek o ustanowienie adwokata lub radcy prawnego strona zgłasza wraz z wnioskiem o zwolnienie od kosztów sądowych lub osobno, na piśmie lub ustnie do protokołu, w sądzie, w którym sprawa ma być wytoczona lub już się toczy. Wniosek o ustanowienie pełnomocnika z urzędu należy złożyć wraz z oświadczeniem o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania lub ustnie do protokołu. Wniosek o ustanowienie pełnomocnika z urzędu jak i formularz oświadczenia muszą być własnoręcznie podpisane przez wnioskodawcę. Oświadczenie, o którym mowa należy wypełnić czytelnie, podając w nim informacje odpowiadające rzeczywistości. W oświadczeniu należy wypełnić wszystkie rubryki, zaś w przypadku gdy dana rubryka nie dotyczy wnioskodawcy należy o tym nanieść stosowną wzmiankę bądź przekreślić rubrykę. Osobę, która świadomie w treści oświadczenia o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania poda nieprawdziwe dane, sąd może ukarać grzywną.